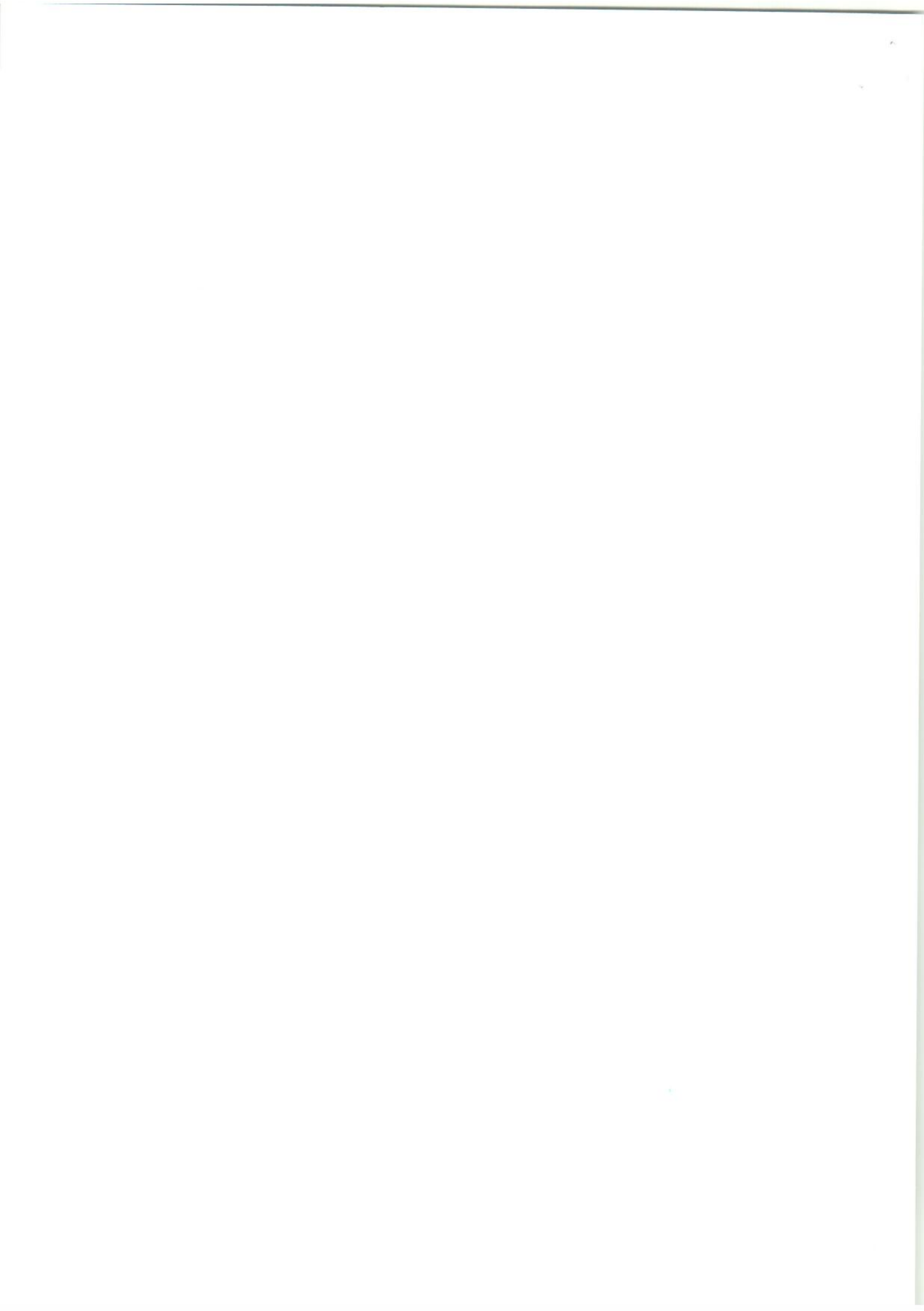

Oponentský posudok
na habilitačnú prácu PhDr. Márie Follrichovej, CSc.
„Novinárska publicistika emocionálneho typu“

Priznám sa, že na prácu PhDr. Follrichovej, zaoberajúcej sa desiatky rokov novinárskou žánrológiou, orientovanou predovšetkým na beletristické žánre resp. publicistiku emocionálneho typu, som sa celkom tešil. Svojho času sme totiž napísali aj spoločné skriptum pod názvom Teória a prax novinárskych žánrov I, ktoré v priebehu troch rokov vyšlo na Filozofickej fakulte UK v dvoch vydaniach. Odvtedy ubehlo viac ako 10 rokov a týchto viac ako 10 rokov sa nemohlo nepodpísať aj pod neodmysliteľný pokrok v žánrovom uvažovaní a v novinárskej tvorbe.

Pribudlo veľa hybridných textov, ktoré nemajú pevnú žánrovú dominantu, prelínajú sa vo forme podania, štylisticky sú nekonzistentné, čím sa stávajú z hľadiska žánrovej štruktúry prakticky nezaraditeľné. Nemožno tieto nové formy a prvky v nich opomínať a v teórii žánrov je potrebné sa nimi zaoberať. Kým napríklad v Mistríkovom ponímaní komentár bol typický žáner racionálnej, analytickej publicistiky (nakoniec, doteraz ho tak vnímame ako publikum a uplatňujeme ako tvorcovia, autori) s prísne vymedzeným, strohým jazykom, niektorí súčasní novinovedci, napríklad švajčiarsky profesor Russ-Mohl chápe komentár ako tzv. „strešný“ žáner, pod ktorý zaraďuje špeciálne formy komentárov: úvodník, stĺpček, kritiku/recenziu, satiru/glosu, lokálny stĺpček, dokonca aj karikatúru.“ Spomínam to preto, lebo kolegyňa Follrichová vymedzuje vo svojej habilitačnej práci žánre ako glosa alebo stĺpček do emocionálnej publicistiky. Z viacerých štúdií, ale aj z novinárskej praxe je však zrejmé, že budúcnosť komentára sa črtá ako novinársky prejav bez strohosti, s jemnou, neurážlivou iróniou a nadhľadom, takže o niekoľko rokov možno budeme komentáre vnímať ako emocionálne vyhranené

žáner. Nakoniec, pri čítaní komentárov istého autora v nemenovanom denníku, sa mi to javí ako neodškriepiteľná prítomnosť.

Aj z toho dôvodu som rád, že do žánrológie pribudla nová akvizícia. PhDr. Follrichová podáva habilitačnú prácu v rozsahu takmer 16 autorských hárkov, čo je, popravde povedané, celkom slušný počet. Odvoláva sa na 110 knižných alebo monografických publikácií, ďalšie desiatky publikovaných štúdií, odborných článkov i novinárskych prejavov, ako aj elektronických zdrojov. Poznámkový aparát predstavuje 380 odkazov. Je evidentné, že mnoho z týchto odkazov sa týka publikovaných ukážok z kníh a periodickej tlače ku každému žánru. Napriek tomu to však vypovedá o autorkinej bohatej znalosti problematiky nielen z teoretického, ale aj praktického hľadiska.

Práca je zaujímavá aj z hľadiska genézy žánrov. Pozoruhodný je tiež (na s. 20) pohľad PhDr. Follrichovej na vzťah beletrie a žurnalistiky. Sú to predsa beletristické žánre, ktoré sú predmetom jej záujmu i skúmania. Terminus technicus „asimilačný priestor“ by si preto žiadal azda širšie alebo konkrétnejšie rozpracovanie.

Metodologicky stavia habilitačná práca viac na historiografii než na teoretických postulátoch. Na jednej strane má historiografický prístup veľký dokumentačný význam a vplyva aj na chápanie súvislostí vo vzťahu k vývoju spoločnosti (základňa – nadstavba), na druhej strane uberá priestor k teoretickejšiemu pohľadu na danú problematiku.

Z hľadiska celkovej kvality práce si cením čistý jazykový prejav autorky, prehľadnosť textu a jeho umné účelové členenie. Ku spracovávaniu jednotlivých kapitol pristupuje systémovo, čo umožňuje jednoduchú a zrozumiteľnú percepciu textu celej publikácie. Čo sa týka literatúry, už som spomenul jej bohatosť, no pri niektorých autoroch by sa žiadalo uviesť aj ich novšie práce, súvisiace so skúmanou problematikou (Osvaldová-Halada, Valček a i.). V tejto súvislosti sa

nazdávam, že takmer tri štvrtiny monografií a kníh s vročením pred rokom 1989 je priveľa. Vnímam ich však predovšetkým ako zdroje ukážok jednotlivých žánrov, ktoré autorka takto prezentuje, takže je to z mojej strany iba konštatovanie, nie výčitka. Oveľa lepšia situácia je v aktuálnosti štúdií publikovaných v časopisoch, zborníkoch a monografiách, v novinárskych prejavoch v periodickej tlači, v elektronických dokumentoch a prejavoch – väčšina má vročenie po roku 2000. V práci sa nachádzajú aj nepresnosti (prehodené mená v poznámkach 369 a 372).

Habilitačná práca PhDr. Márie Folrichovej, CSc. je uceleným dielom o jednej časti novinárskej publicistiky. Ak by som jej mal ako oponent niečo vyčítať, tak je to skutočnosť, že mi chýba úvod a záver. Najmä určité východiská pre budúcnosť novinárskych žánrov. Komparácia žánrov, ktoré sa v periodikách publikovali pred rokmi a publikujú sa v súčasnosti (ukážky sa v práci nachádzajú), a aký trend z toho možno očakávať. Azda by na odpoveď alebo názor autorky stačila aj dnešná rozprava.

Predložená práca spĺňa predpoklady na ňu kladené, preto odporúčam, aby PhDr. Márii Folrichovej, CSc. po úspešnej obhajobe bola udelená vedecko-pedagogická hodnosť **d o c e n t** pre odbor žurnalistika.

Prof. PhDr. Andrej Tušer, CSc.

Bratislava, 29. 4. 2013

